

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

28 octombrie 2020*

„Trimitere preliminară – Drept de autor și drepturi conexe – Directiva 2001/29/CE – Societate informațională – Armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe – Articolul 3 alineatul (1) – Comunicare publică – Noțiunea de «public» – Transmiterea pe cale electronică a unei opere protejate către o instanță, cu titlu de element de probă în cadrul unei proceduri juridictionale”

În cauza C-637/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm în calitate de Curte de Apel pentru Proprietate Intelectuală și Cauze Economice, Suedia), prin decizia din 20 august 2019, primită de Curte la 27 august 2019, în procedura

BY

împotriva

CX,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii M. Ilešič (raportor), E. Juhász, C. Lycourgos și I. Jarukaitis, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul suedez, de C. Meyer-Seitz și H. Eklinder, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de K. Simonsson și J. Samnadda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 3 septembrie 2020,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: suedeza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (1) și a articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între apelantul din litigiul principal, care afirmă că este titularul dreptului de autor asupra unei fotografii, pe de o parte, și intimatul din litigiul principal, un utilizator al acestei fotografii, pe de altă parte, în legătură cu transmiterea de către intimatul din litigiul principal, ca element de probă în cadrul unei proceduri între aceasta și apelantul din litigiul principal în fața unei instanțe civile, a unei copii a unei pagini de pe site-ul internet al acestuia din urmă care conține fotografia menționată.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (3), (9), (10) și (31) ale Directivei 2001/29 sunt redactate astfel:
 - „(3) Armonizarea propusă va ajuta la punerea în aplicare a celor patru libertăți ale pieței interne și se referă la respectarea principiilor fundamentale ale dreptului, în special proprietatea, inclusiv proprietatea intelectuală, libertatea de exprimare și interesul public.

[...]
 - (9) Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății.
 - (10) Autorii sau artiștii interpreți sau executanți trebuie să primească o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, pentru a-și putea continua munca creativă și artistică, la fel ca și producătorii, pentru a putea finanța această muncă. Investiția necesară pentru a produce produse ca fonograme, filme sau produse multimedia și servicii, cum ar fi «serviciile la cerere», este considerabilă. Pentru a asigura o astfel de remunerație și pentru a obține un randament satisfăcător al investiției, este necesară o protecție juridică adecvată a drepturilor de proprietate intelectuală.

[...]
 - (31) Trebuie păstrat un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate. Excepțiile existente și limitările de drepturi stabilite de statele membre trebuie reanalizate prin prisma noului mediu electronic. [...] Pentru a asigura buna funcționare a pieței interne, astfel de excepții și limitări trebuie definite într-un mod mai armonizat. Gradul de armonizare a acestor excepții depinde de impactul lor asupra bunei funcționări a pieței interne.”

- 4 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”

- 5 Articolul 4 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de distribuire”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acestuia.”

- 6 Articolul 9 din aceeași directivă, intitulat „Menținerea altor dispoziții legale”, prevede:

„Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor privind în special brevetele, mărcile înregistrate, desenele și modelele industriale, modelele utilitare, topografia semiconductoarelor, caracterele tipografice, accesul condiționat, accesul serviciilor de radiodifuziune sau televiziune la transmisia prin cablu, protecția tezaurilor naționale, cerințele privind depozitele reglementate, dispozițiile legale privind practicile restrictive și concurența neloială, secretele de afaceri, securitatea, confidențialitatea, protecția datelor și respectarea vieții private, accesul la documente publice și dreptul contractual.”

Dreptul suedez

- 7 Articolul 2 din lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) [Legea (1960:729) privind dreptul de autor asupra operelor literare și artistice, denumită în continuare „URL”] prevede:

„Sub rezerva limitelor prevăzute de prezenta lege, dreptul de autor cuprinde dreptul exclusiv de a dispune de operă prin reproducere și de a o pune la dispoziția publicului, în forma sa originală sau într-o formă modificată, tradusă sau adaptată într-un alt gen literar sau artistic sau prin utilizarea unei alte tehnici.

Prin reproducere se înțelege orice reproducere a unei opere, directă sau indirectă, provizorie sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte.

Opera este pusă la dispoziția publicului în următoarele cazuri:

1. Atunci când opera face obiectul unei comunicări publice. Comunicarea publică are loc atunci când opera este pusă la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, dintr-un loc diferit de cel în care publicul poate beneficia de respectiva operă. Aceasta include orice comunicare realizată astfel încât oricine să poată avea acces la operă din orice loc și în orice moment.

[...]

4. Atunci când o reproducere a operei este oferită spre vânzare, închiriere sau împrumut sau este distribuită în orice alt mod publicului.

Este asimilată comunicării publice sau reprezentării publice, după caz, orice comunicare sau reprezentare a unei opere care vizează un cerc închis incluzând un număr mare de persoane, într-un context profesional.”

8 Articolul 49a din URL prevede:

„Autorul unei imagini fotografice se bucură de dreptul exclusiv de reproducere a acesteia și de a o pune la dispoziția publicului. Acest drept este valabil indiferent dacă imaginea este utilizată în forma sa originală sau într-o formă modificată și indiferent de tehnica utilizată.”

9 Potrivit tryckfrihetsförordningen (Regulamentul privind libertatea presei), promovarea libertății de exprimare și a unei informări pluraliste presupune dreptul oricărei persoane de a avea acces la documente publice. În această privință, regulamentul menționat prevede că orice act de procedură transmis unei instanțe, sub orice formă, este un document public. Rezultă că, sub rezerva informațiilor cu caracter confidențial, oricine poate solicita accesul la un act de procedură transmis unei instanțe.

Litigiul principal și întrebările preliminare

10 Apelantul și intimatul din litigiul principal sunt persoane fizice care administrează, fiecare, câte un site internet.

11 În cadrul unui litigiu, prezentat instanțelor civile suedeze, intimatul din litigiul principal a transmis instanței sesizate, ca element de probă, o copie a unei pagini de text care conținea o fotografie, această pagină fiind preluată de pe pagina de internet a apelantului din litigiul principal.

12 Apelantul din litigiul principal, care susține că este titularul dreptului de autor asupra acestei fotografii, a solicitat ca intimatul din litigiul principal să fie obligat la plata unor daune interese pentru contrafacerea dreptului de autor, precum și pentru atingerea adusă protecției speciale acordate fotografiilor, prevăzute la articolul 2 și, respectiv, la articolul 49a din URL. Intimatul din litigiul principal contestă orice obligație de reparare.

13 Instanța sesizată ca prim grad de jurisdicție a statuat că fotografia menționată era protejată în temeiul articolului 49a din URL. Această instanță a constatat că, din moment ce fotografia respectivă a fost transmisă unei instanțe în cadrul unui act de procedură, oricine putea solicita comunicarea sa, în temeiul dispozițiilor legale aplicabile. Instanța menționată a concluzionat că intimatul din litigiul principal a efectuat o distribuire către public a acestei fotografii, în sensul URL. Ea a considerat însă că nu s-a stabilit că apelantul din litigiul principal a suferit un prejudiciu și, prin urmare, i-a respins cererea.

14 Apelantul din litigiul principal a formulat apel împotriva acestei hotărâri în fața Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm în calitate de Curte de Apel pentru Proprietate Intelectuală și Cauze Economice, Suedia), instanța de trimitere.

15 Această instanță arată că trebuie să se pronunțe în special cu privire la aspectul dacă transmiterea unei copii a acestei fotografii către o instanță în cadrul unui act de procedură poate constitui o punere la dispoziție neautorizată a unei opere, în sensul dreptului de autor, ca distribuire către public sau comunicare publică, părțile precizând, în stadiul litigiului aflat pe rolul său, că fotografia în cauză a fost transmisă instanței sesizate prin e-mail, sub forma unei copii electronice. Instanța de trimitere urmărește totodată să afle dacă o instanță poate fi considerată ca intrând sub incidența noțiunii de „public”.

16 În această privință, instanța de trimitere arată că există incertitudini cu privire la interpretarea, în dreptul Uniunii, a noțiunilor de „comunicare publică” și de „distribuție către public”, în cazul transmiterii unei opere protejate către o instanță în cadrul unui act de procedură, în special cu privire la problema, pe de o parte, dacă se poate considera că o instanță intră sub incidența noțiunii de „public”, în sensul Directivei 2001/29, și, pe de altă parte, dacă termenul „public” are aceeași semnificație în sensul articolului 3 alineatul (1) și al articolului 4 alineatul (1) din această directivă.

- 17 În plus, ar trebui să se stabilească dacă reprezintă o „comunicare publică” sau o „distribuire către public” transmiterea unui act de procedură către o instanță, fie că este sub forma unui document „fizic”, fie că este sub forma unui înscris atașat la un e-mail, respectiva transmitere producând aceleași efecte și având același scop în ambele cazuri.
- 18 În aceste condiții, Svea Hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, în calitate de Curte de Apel pentru Proprietate Intelectuală și Cauze Economice) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Termenul «public» cuprins la articolul 3 alineatul (1) și la articolul 4 alineatul (1) din Directiva [2001/29] are o semnificație uniformă?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, o instanță trebuie considerată ca intrând sub incidența noțiunii de «public» în sensul dispozițiilor menționate?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:
- a) în cazul comunicării unei opere protejate către o instanță, instanța respectivă poate să intre sub incidența noțiunii de «public»?
- b) în cazul distribuirii unei opere protejate către o instanță, instanța respectivă poate să intre sub incidența noțiunii de «public»?
- 4) Faptul că legislația națională prevede un principiu general al accesului la documente publice, în conformitate cu care orice persoană care prezintă o cerere poate accesa actele de procedură prezentate unei instanțe, cu excepția cazului în care acestea conțin informații confidențiale, are un impact asupra analizei aspectului dacă transmiterea către o instanță a unei opere protejate echivalează cu o «comunicare publică» sau cu o «distribuire către public»?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 19 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că din cererea de decizie preliminară reiese că fotografia în discuție în litigiul principal a fost transmisă instanței sesizate prin e-mail sub forma unei copii electronice.
- 20 Or, rezultă din jurisprudență că comunicarea publică a unei opere, alta decât distribuirea de copii fizice ale acesteia, nu intră sub incidența noțiunii de „distribuire către public”, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2001/29, ci a noțiunii de „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2019, *Nederlands Uitgeversverbond și Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, punctele 45, 51 și 52).
- 21 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „comunicare publică”, prevăzută la această dispoziție, acoperă transmiterea pe cale electronică a unei opere protejate către o instanță, cu titlu de element de probă în cadrul unei proceduri judiciare între particulari.
- 22 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții privind articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, noțiunea de „comunicare publică” asociază două elemente cumulative, și anume un act de comunicare a unei opere și comunicarea publică a acesteia din urmă (Hotărârea din 31 mai 2016, *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 37, precum și Hotărârea din 19 decembrie 2019, *Nederlands Uitgeversverbond și Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, punctul 61, precum și jurisprudența citată).

- 23 Astfel cum reiese deopotrivă din această jurisprudență, în primul rând, orice act prin care un utilizator acordă, pe deplin conștient de consecințele comportamentului său, accesul la opere protejate poate constitui un act de comunicare în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 (Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, 26).
- 24 Aceasta este situația transmiterii pe cale electronică a unei opere protejate către o instanță, cu titlu de element de probă în cadrul unei proceduri judiciare între particulari.
- 25 În al doilea rând, pentru a intra sub incidența noțiunii de „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, trebuie, în plus, ca operele protejate să fie comunicate efectiv publicului (Hotărârea din 14 iunie 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 26 În această privință, noțiunea de „public” vizează un număr nedeterminat de potențiali destinatari și presupune, pe de altă parte, existența unui număr de persoane destul de important (Hotărârea din 15 martie 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, punctul 84, Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 41, și Hotărârea din 29 noiembrie 2017, VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, punctul 45).
- 27 Curtea a subliniat, în legătură cu caracterul nedeterminat al publicului, că este vorba despre a face o operă perceptibilă în orice mod corespunzător unor persoane în general, în opoziție cu anumite persoane care aparțin unui grup privat (Hotărârea din 15 martie 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, punctul 85, și Hotărârea din 31 mai 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punctul 42).
- 28 În speță, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctele 42-44 din concluziile sale, o comunicare precum cea în discuție în litigiul principal trebuie considerată ca vizând un grup clar definit și închis de persoane investite cu funcții de serviciu public în cadrul unei instanțe, iar nu un număr nedeterminat de potențiali destinatari.
- 29 Astfel, această comunicare nu se efectuează către persoane în general, ci către profesioniști individuali și determinați. În aceste condiții, este necesar să se considere că transmiterea pe cale electronică a unei opere protejate către o instanță, cu titlu de element de probă în cadrul unei proceduri judiciare între particulari, nu poate fi calificată drept „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 noiembrie 2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, punctele 23 și 24).
- 30 Este lipsită de relevanță în această privință existența în dreptul național a unor norme în materie de acces la documentele publice. Astfel, un asemenea acces nu este acordat de utilizatorul care a transmis opera instanței, ci de aceasta din urmă particularilor care solicită respectivul acces, în temeiul unei obligații și potrivit unei proceduri prevăzute de dreptul național privind accesul la documentele publice, ale căror dispoziții nu sunt afectate de Directiva 2001/29, astfel cum prevede în mod expres articolul 9 din aceasta.
- 31 Trebuie arătat că, astfel cum reiese din considerentele (3) și (31) ale Directivei 2001/29, interpretarea reținută la punctul 29 din prezenta hotărâre permite menținerea, în special în mediul electronic, a unui echilibru just între interesul titularilor drepturilor de autor și al drepturilor conexe pentru protecția dreptului lor de proprietate intelectuală, consacrată în prezent la articolul 17 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), și protecția intereselor și a drepturilor fundamentale ale utilizatorilor unor obiecte protejate, precum și a interesului general (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham și alții, C-476/17, EU:C:2019:624, punctul 32, precum și jurisprudența citată).

- 32 În special, Curtea a avut deja ocazia să amintească faptul că nu reiese nicidecum din articolul 17 alineatul (2) din cartă și nici din jurisprudența Curții că dreptul de proprietate intelectuală consacrat în această dispoziție ar fi intangibil și, prin urmare, că protecția sa ar trebui să fie asigurată în mod absolut, din moment ce acest drept trebuie evaluat comparativ cu celelalte drepturi fundamentale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham și alții, C-476/17, EU:C:2019:624, punctele 33 și 34, precum și jurisprudența citată), printre care figurează dreptul la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă.
- 33 Or, un astfel de drept ar fi grav compromis dacă un titular de drept ar fi în măsură să se opună comunicării unor elemente de probă unei instanțe pentru simplul motiv că aceste elemente de probă conțin un obiect protejat în temeiul dreptului de autor.
- 34 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „comunicare publică”, prevăzută în această dispoziție, nu acoperă transmiterea pe cale electronică a unei opere protejate către o instanță cu titlu de element de probă în cadrul unei proceduri judiciare între particulari.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 35 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „comunicare publică”, prevăzută în această dispoziție, nu acoperă transmiterea pe cale electronică a unei opere protejate către o instanță cu titlu de element de probă în cadrul unei proceduri judiciare între particulari.

Semnături